

Työeläkelaitoksille

OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE, YEL-VAPAUTUS JA ANSIOTASON ARVIOINTI

Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään osaeläkkeenä, ratkaisuun vaikuttaa olennaisesti se, miten paljon hakija vielä työtä tekemällä ansaitsee tai hänen oletetaan voivan ansaita. Arvioitaessa jäljellä olevaa työkykyä nykyistä ansiotasoa verrataan sellaiseen aikaisempaan ansiotasoon, johon sairaus ei vielä ole vaikuttanut alentavasti.

Henkilöllä on saattanut olla ennen eläkkeelle jäämistä muun ansiotoiminnan rinnalla myös yrittäjätoimintaa, jonka vakuuttamisvelvollisuudesta on myönnetty vapautus muun eläketurvan riittävyysperusteella. Arvioitaessa sellaista aikaisempaa ansiotasoa, johon sairaus ei vielä ole vaikuttanut, myös yrittäjätoiminnasta saadut ansiot otetaan huomioon, vaikka vakuuttamisvelvollisuudesta olisi myönnetty vapautus. Samoin, jos työntekijä osatyökyvyttömyyseläkkeellä ollessaan edelleen jatkaa yrittäjätoimintaa, yrittäjätoiminnasta saadut ansiot otetaan huomioon arvioitaessa ansioiden alentumista, vaikka yrittäjätoimintaa ei vapautuksen vuoksi vakuuteta.

YEL-vapautusta myönnettäessä yritystoiminnasta saadun työtulon arviointi on summittaista. Nykyisin vapautus voidaan myöntää toistaiseksi, jolloin vapautuspäätöksen antamisesta on saattanut kulua niin pitkä aika, että yrittäjätoiminnan laajuus on sen jälkeen olennaisesti muuttunut. Sen vuoksi vapautusta myönnettäessä arvioitua työtuloa ei aina voida ottaa perusteeksi arvioitaessa yrittäjätoiminnasta saatuja ansioita ja aikaisempaa ansiotasoa. Eläkelaitos voi näissä tilanteissa hankkia yrittäjätoimintaa koskevat verotiedot ja sen lisäksi tiedustella yrittäjältä itseltään hänen yritystoimintaansa käyttämänsä työpanosta. Samoin jos tällainen yritystoiminta edelleen jatkuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana, voidaan ansiotason alentumista arvioitaessa yrittäjältä tiedustella työpanosta, jonka hän käyttää yritystoimintaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä ollessaan. Yrittäjätoiminnasta saatavat ansiot arvioidaan näiden tietojen perusteella.